

رضایتمندی دانشجویان پزشکی دانشگاه شاهد نسبت به عملکرد استادان راهنمای بالینی در سال ۱۳۹۲

نویسندگان: پوپک ایزدی^{۱*}، اشرف پیراسته^۲ و حسین بارونیان^۳

۱. استادیار گروه جراحی، دانشکده پزشکی دانشگاه شاهد، تهران، ایران
۲. استادیار گروه پزشکی اجتماعی، دانشکده پزشکی دانشگاه شاهد، تهران، ایران
۳. دانش‌آموخته دکتری پزشکی عمومی، دانشگاه شاهد، تهران، ایران

E-mail: izadi@shahed.ac.ir

* نویسنده مسئول: پوپک ایزدی

چکیده

مقدمه و هدف: راهنمایی و مشاوره دانشجویان در طول دوره تحصیل، یکی از مهم‌ترین وظایف اعضای هیئت علمی دانشگاه‌هاست. دانشجویان پزشکی به دلیل مواجهه با استرس‌های متعدد که می‌توانند بر دانش‌اندوزی، یادگیری و سلامتی آنان تأثیرگذارند، به نظام‌های حمایتی و راهنمایی نیازمندند که در قالب نظام استاد راهنما می‌گنجند. هدف از این مطالعه، بررسی دیدگاه و رضایتمندی دانشجویان پزشکی دانشگاه شاهد از عملکرد استادان راهنمای بالینی است.

مواد و روش‌ها: در این مطالعه مقطعی توصیفی، ۲۰۰ دانشجوی پزشکی دانشگاه شاهد پس از ورود به مقطع بالینی، از طریق پرسش‌نامه پژوهشگر ساخته پایا و روا مورد بررسی قرار گرفتند. تحلیل آماری داده‌ها با استفاده از نرم‌افزار SPSS^{۱۶} و تجزیه و تحلیل نتایج با استفاده از آزمون‌های آمار تحلیلی انجام گرفت. $p < 0/05$ ، معنادار تلقی شد.

نتایج: در این مطالعه، ۵۸ درصد از دانشجویان، بهترین روش انتخاب استاد راهنما را انتخاب توسط خودشان بیان کردند؛ ۵۶/۶ درصد دانشجویان تمایل داشتند که تحت هدایت و راهنمایی استاد راهنمای همجنس خود باشند؛ ۴۸ درصد دانشجویان مهیا بودن هر دو روش حضوری و غیرحضوری را برای برقراری ارتباط با استاد راهنما مطرح کرده بودند. رضایت بیشتر دانشجویان از «عملکرد استادان راهنما نسبت به ارزیابی وضعیت تحصیلی گذشته و حال دانشجویان، آشنا کردن دانشجویان با مقررات آموزشی و دانشگاه، وجود جدول زمانی و مکانی مشاوره با دانشجویان، در دسترس بودن استاد راهنما و بررسی زمینه‌های احتمالی افت تحصیلی» در حد زیاد بوده اما به‌طور کلی، رضایت از عملکرد استاد راهنمای بالینی در حد متوسط بوده است.

نتیجه‌گیری: نتایج این پژوهش نشان دادند که در کل، دانشجویان پزشکی دانشگاه شاهد، رضایتمندی متوسط از عملکرد استاد راهنمای بالینی دارند که این امر، لزوم بازنگری در نحوه انتخاب استادان راهنما، برنامه‌ریزی جلسات مشاوره با دانشجویان و اجرای برنامه‌های آموزشی در خصوص شرح وظایف استادان راهنما را ایجاب می‌کند.

واژگان کلیدی: رضایتمندی، دانشجویان پزشکی، دانشگاه شاهد، استادان راهنمای بالینی، عملکرد.

دوماهنامه علمی-پژوهشی
دانشگاه شاهد
سال بیست و دوم-شماره ۱۱۶
اردیبهشت ۱۳۹۴

دریافت: ۱۳۹۳/۱۲/۱۳
آخرین اصلاح‌ها: ۱۳۹۴/۰۱/۱۶
پذیرش: ۱۳۹۴/۰۱/۲۲

مقدمه

راهنمایی و مشاوره دانشجویی است که افراد متخصص، آن را باید ارائه دهند (۳).

رشته پزشکی و دوره آموزشی آن به طور ذاتی، سنگین و پراسترس است. بررسی‌های گوناگون نشان داده‌اند که مواجه شدن با مشکلات و فشارهای متعدد در طول آموزش پزشکی، موجب ایجاد استرس در دانشجویان پزشکی می‌شود. دانشجویان پزشکی به دلایل آموزشی، مانند حجم زیاد مباحث آموزشی، ترس و نگرانی از کسب نمره قبولی در دروس و عقب ماندن از دانشجویان هم‌دوره‌ای و همچنین برخی موارد اختصاصی این رشته، نظیر تشریح جسد و ارتباط با مرگ و بیماری، در معرض بروز استرس و ناتوانی عملکردی قرار دارند (۴، ۵).

ارکان اصلی مؤثر در کیفیت آموزش عالی، سه عامل عمده «استاد، دانشجو و نظام آموزشی» هستند. بدیهی است، این سه عامل، جدای از یکدیگر و متمایز از کل جامعه نیستند و اختلال در هر یک از این سه رکن، موجب افت کیفیت آموزشی خواهد شد؛ لذا باید در ارتباط با یکدیگر در نظر گرفته شوند (۶).

دانشجو از ارکان آموزش عالی بوده، می‌تواند نقشی عمده در بالابردن کیفیت آموزش عالی ایفا کند. یکی از توصیه‌های مهم همایش آموزش پزشکی در ادینبورگ (۱۹۹۳)، مشارکت دادن و سهیم کردن دانشجویان در همه سطوح آموزشی، نظیر تعیین اهداف برنامه درسی و ارزشیابی بوده است (۷، ۸).

استاد راهنما، به طور معمول، یک عضو هیئت علمی است که با تسلط به تمامی آیین‌نامه‌ها و دستورالعمل‌های آموزشی، فرهنگی و پژوهشی، خدمات رهنمایی و مشاوره را به عنوان یک مسئولیت حرفه‌ای انجام داده، دانشجو را به طور مرتب از نظر پیشرفت تحصیلی ارزیابی می‌کند و نیز به او در مطابقت دادن علایق و توانایی‌هایش با برنامه آموزشی در دانشگاه یاری می‌رساند (۹، ۱۰).

هر سال، جوانانی بسیار به مؤسسات آموزش عالی وارد می‌شوند تا پس از طی دوره آموزشی تعیین شده، وظیفه تعلیم و تربیت نسل جوان‌تر از خود را به عهده بگیرند. در دنیای امروز، «گسترش علوم، دگرگونی‌های اقتصادی، سیاسی، اجتماعی و فرهنگی»، پیچیدگی خاصی را در مسیر حرکت موفق قشر جوان در دانشگاه و جامعه ایجاد کرده‌اند که عبور از این مسیر، مستلزم دریافت کمک و راهنمایی است. عواملی مانند ارتباط مطلوب میان دانشجو و استادان و توجه استادان به وضعیت آموزشی دانشجو، در پیشگیری از مشکلات آموزشی و تحصیلی، مؤثر بوده، می‌تواند شرایط ارائه مشاوره و راهنمایی تحصیلی را فراهم آورد (۱).

به عبارت دیگر، استادان دانشگاه‌ها قادرند با تأثیرگذاری بر محیط دانشجویی، بستر لازم را برای رشد و ارتقای دانشجویان فراهم آورند. به موازات رسالت همه استادان در تعلیم و تربیت دانشجویان و با توجه به ضرورت راهنمایی تحصیلی دانشجویان و تأثیر آن بر روند آموزشی آنها و کیفیت کلی آموزش دانشگاه، جایگاه خطیر «استاد راهنما» نیز در رشد حرفه‌ای دانشجویان، حائز اهمیتی بسزاست (۲).

تعدادی قابل توجه از دانشجویان، هنگام ورود به دانشگاه با مشکلات عاطفی، روابط بین فردی، رفتاری، سازگاری و خانوادگی دست‌به‌گریبان هستند. پس از ورود به دانشگاه و رویدادهای بعدی زندگی در دانشگاه‌ها، دانشجویان با مشکلات تحصیلی، شغلی، رشدی، رفتاری، عاطفی، خانوادگی و اجتماعی روبه‌رو می‌شوند. با توجه به اهمیت و نقش آموزش عالی و فعالیت‌های آن در زندگی فردی و اجتماعی و حساس بودن این مرحله از زندگی، لازم است که در دانشگاه‌ها خدماتی وجود داشته باشند تا دانشجویان را در موفقیت و پیشرفت تحصیلی، انتخاب‌ها و تصمیم‌گیری‌های سنجیده، بهره‌برداری بهینه از قابلیت‌ها، استعدادها و توانمندی‌های شخصی و منابع و امکانات آموزش عالی یاری دهند؛ این خدمات تخصصی، همان

است که نتایج آن بتوانند به ارتقای نظام اجرایی استاد راهنما در سطح دانشگاه و به طبع، افزایش رضایتمندی دانشجویان از این روند و دستیابی هرچه بهتر به اهداف متعالی آموزشی کمک کنند.

روش اجرای تحقیق

مطالعه حاضر از نوع مقطعی و با جنبه‌های توصیفی-تحلیلی بود که به منظور بررسی عملکرد استادان راهنمای بالینی از دیدگاه دانشجویان پزشکی دانشگاه شاهد در سال ۱۳۹۲ به انجام رسید.

طرح استادان راهنما یا استادان مشاور، نزدیک به بیست سال است که در دانشکده پزشکی اجرامی شود. برای سهولت دسترسی دانشجویان پزشکی به استادان راهنما در مقاطع علوم پایه و بالینی، در هر مقطع، استادان همان مقطع، مسئولیت راهنمایی دانشجویان را به عهده دارند و در اینجا منظور از استاد راهنمای بالینی، همان استاد راهنمای تحصیلی و استاد و عضو هیئت علمی در مقطع بالینی است.

جامعه آماری در این مطالعه، تمامی دانشجویان پزشکی دانشگاه شاهد که امتحان جامع علوم پایه را گذرانیده‌اند، دربرگرفته که برابر با ۲۰۰ نفر بودند.

در پژوهش حاضر، نظر به حجم محدود و در دسترس بودن جامعه هدف به شیوه سرشماری از تمامی جامعه آماری اطلاعات جمع‌آوری شد. در این پژوهش برای بررسی عملکرد استادان راهنمای بالینی از دیدگاه دانشجویان پزشکی دانشگاه شاهد از پرسش‌نامه پایا و روای محقق ساخته براساس مقیاس پنج‌درجه‌ای لیکرت استفاده شده است.

لازم به ذکر است که پرسش‌های پرسش‌نامه، شامل سه بخش‌اند؛ بخش اول به مشخصات فردی دانشجویان شامل «سن، جنس، وضعیت تأهل، مقطع تحصیلی (فیزیوپاتولوژی، کارآموز یا کارورز)، محل سکونت (با خانواده، خوابگاه یا منزل شخصی) و سکونت در تهران یا شهرستان»، مربوط بود.

از آنجا که دانشگاه‌ها مسئولیت مستقیم تربیت و پرورش دانشجویان و آینده‌سازان مملکت را به عهده دارند، لزوم وجود برنامه مشاوره و راهنمایی تحصیلی برای دانشجویان از آغاز تحصیل تا دستیابی به اهداف عالی، خود به طور کامل، مشهود است.

مشاوره مناسب از طرف مراجع باصلاحیت می‌تواند به حل مشکلات دانشجویان منجرشده، حتی فرصت‌هایی برای رشد و تغییر الگوی رفتاری آنان فراهم سازد (۱،۱۱).

دانشجویان به دلیل دوری از خانواده و تحمل زندگی اجتماعی جدید و لزوم تطابق با فشارهای ناشی از مشکلات تحصیلی و نیز با توجه به دشواری دروس، در معرض بیماری‌های روانی، همانند افسردگی و اضطراب‌های شدید قرارمی‌گیرند که خود می‌توانند سبب بروز تنش‌های فردی و اجتماعی، مشکلات ارتباطی در دانشگاه، افت تحصیلی شدید و عدم شکوفایی استعدادها باشند.

نظام استاد راهنما در دانشگاه‌های ایران به دلایلی متعدد، نظیر گرفتاری آموزشی، عدم توانایی استادان در ارائه مشاوره و راهنمایی، فقدان تخصص لازم، بی‌علاقگی استادان به امور مشاوره‌ای و نداشتن وقت لازم برای این امر، تاکنون نتایجی درخشان به بار نیآورده است لذا بررسی رضایتمندی دانشجویان از نحوه عملکرد استادان راهنما، امری بسیار مهم است که نتایج آن می‌تواند به ارتقای ارائه خدمات توسط این گروه کمک کنند. با توجه به مسائل مطرح شده و مسئولیت خطیر دانشگاه‌ها در تربیت، آموزش و پرورش دانشجویان، ارائه مشاوره و راهنمایی تحصیلی از طریق استادان به دانشجویان، نوعی ضرورت است؛ از طرفی، چون استادان راهنما برای دانشجو فعالیت می‌کنند، بنابراین، دانشجو بهترین فرد برای ارزیابی عملکرد آنهاست.

بنابراین، پژوهش حاضر به منظور بررسی سطح دیدگاه دانشجویان نسبت به وظایف استاد راهنما و میزان رضایتمندی آنها از عملکرد استادان انجام شده و امید

میانگین و انحراف معیار و برای پرسش‌های پژوهش از آزمون‌های آماری استنباطی استفاده شده است.

یافته‌ها

یافته‌های پژوهش، از آن حکایت می‌کردند که ۷۱ درصد پاسخگویان را زنان و ۲۹ درصد را مردان تشکیل می‌دهند.

دانشجویان فیزیوپاتولوژی، ۲۲ درصد؛ کارآموز، ۵۷ درصد و کارورز، ۲۰ درصد از حجم نمونه آماری ما را تشکیل می‌دهند.

دانشجویان ساکن خوابگاه، دارای منزل شخصی و دانشجویان ساکن تهران به ترتیب: ۳۵ درصد، ۶ درصد و ۶۳ درصد از حجم نمونه آماری را به خود اختصاص داده‌اند.

دانشجویان مجرد، ۸۰ درصد و دانشجویان متأهل، ۲۰ درصد از نمونه آماری را تشکیل می‌دهند که ۱۵ درصد از دانشجویان ۰ تا ۲ مورد، ۷۰ درصد از دانشجویان ۳ تا ۴ مورد، ۱۰ درصد از دانشجویان ۵ تا ۷ مورد و ۵ درصد از دانشجویان بالاتر از ۷ مورد به استاد راهنما مراجعه داشته‌اند؛ همان‌طور که مشخص است، بیشترین تعداد مراجعه دانشجویان، میان ۳ تا ۴ مورد بوده و کمترین تعداد مراجعه، بالاتر از ۷ مورد بوده است.

۳۰ درصد دانشجویان، کمتر از یک ماه؛ ۵۰ درصد، میان یک تا سه ماه؛ ۱۵ درصد، میان سه تا شش ماه و ۵ درصد، بیشتر از شش ماه به استاد راهنما مراجعه داشته‌اند؛ همان‌طور که مشخص است، میان یک تا سه ماه، بیشترین زمان مراجعه بوده و بیشتر از شش ماه، کمترین تعداد مراجعه بوده است.

۵ درصد از دانشجویان، بهترین روش انتخاب استاد راهنما را توسط رئیس دانشکده؛ ۵۸ درصد، توسط دانشجو؛ ۲۰ درصد، توسط مسئولان دانشکده با نظرخواهی از دانشجو و ۱۷ درصد، توسط استاد راهنما بیان کرده‌اند؛ همان‌طور که مشخص است، بهترین روش انتخاب استاد راهنما، انتخاب توسط دانشجو بوده، کمترین روشی که مورد اقبال دانشجویان قرار گرفته،

بخش دوم پرسش‌ها به دیدگاه دانشجویان نسبت به موضوع‌های مرتبط با اسنادان راهنما از جمله پرسش‌های «بهترین روش انتخاب استاد راهنما، نحوه مراجعه به استاد راهنما (تعداد مراجعه در ترم گذشته، آخرین مراجعه و ترجیح کدام شیوه مراجعه حضوری یا غیرحضوری) و راهنمایی مؤثرتر از طرف کدام گروه از اسنادان؟»، مربوط بود.

بخش سوم پرسش‌های پرسش‌نامه به دیدگاه دانشجویان نسبت به عملکرد اسنادان راهنما، مربوط بود. طراحی پرسش‌های این بخش با استفاده از مطالعات مشابه و آیین‌نامه نظام استاد راهنمای وزارت بهداشت و آموزش پزشکی، مصوب بیست و پنجمین جلسه مورخ ۱۳۸۲/۱۲/۲۳ انجام گرفته است (۱۲).

پایایی و روایی پرسش‌نامه، طی مطالعه‌ای آزمایشی انجام شد. ابتدا با بررسی متون و مطالعات انجام گرفته در خارج و داخل کشور و آیین‌نامه نظام استاد راهنمای وزارت بهداشت و آموزش پزشکی، پرسش‌نامه اولیه طراحی شد. روایی پرسش‌نامه از طریق روایی محتوا با استفاده از نظریات اسنادان گروه‌های مختلف بالینی و پایه دانشکده پزشکی، جمع‌آوری و تغییرهای اصلاحی لازم صورت گرفت. برای بررسی پایایی، در مطالعه مقدماتی با استفاده از روش آزمون-آزمون مجدد روی ۲۰ نفر از افراد تحت مطالعه انجام گرفت و امتیاز همبستگی ۷۵ درصد تعیین شد.

معیار ورود دانشجویان به مطالعه عبارت بود از: دانشجوی پزشکی دانشگاه شاهد که امتحان جامع علوم پایه را گذرانده و برای شرکت در مطالعه و تکمیل پرسش‌نامه رضایت دارد. پیش از توزیع پرسش‌نامه‌ها، از طرف محقق، توضیح‌هایی کافی در زمینه اهمیت موضوع و نحوه تکمیل پرسش‌نامه‌ها به دانشجویان داده شد. پس از توزیع پرسش‌نامه در میان دانشجویان، اطلاعات، جمع‌آوری و نتایج با نرم‌افزار آماری SPSS^{۱۸} تجزیه و تحلیل شدند.

برای تجزیه و تحلیل داده‌های این پژوهش از آمار توصیفی فراوانی، درصد فراوانی، درصد تراکمی،

به‌عنوان مقطع با بیشترین مراجعات به استاد راهنما به‌شدت کاهش می‌یابد به‌طوری‌که در دوره فیزیوپاتولوژی به ۴۷ نفر (۲۳.۵ درصد) و در دوره کارآموزی به ۲۱ نفر (۱۰.۵ درصد) می‌رسد و در دوره کاروزی تا ۹ نفر (۴.۵ درصد) کاهش می‌یابد.

بیشترین رضایت دانشجویان، در زمینه ارزیابی وضعیت تحصیلی گذشته (۷۶ درصد) و حال (۵۸/۵ درصد) دانشگاه، آشناکردن وی با مقررات آموزشی و دانشگاه (۷۳/۵ درصد)، توجه به مسائل شخصی و فردی (۷۶ درصد) و بررسی زمینه‌های احتمالی افت تحصیلی (۸۴/۵ درصد) بوده‌است.

همچنین دانشجویان، وجود جدول برنامه زمانی و مکانی مشاوره با دانشجویان (۵۲ درصد) و نیز برگزاری مشاورات به‌صورت منظم (۶۳/۵ درصد) را مهم می‌دانستند (جدول ۱)

انتخاب توسط رئیس دانشکده است.

۱۳۳ نفر از دانشجویان (۶۶.۵ درصد) ترجیح می‌دهند که استاد راهنما از نظر جنسیتی همجنس آنها باشد؛ ۱۲ نفر (۶ درصد) ترجیحشان به استاد راهنما از جنس مخالف است و ۵۵ نفر (۲۷.۵ درصد) برایشان تفاوتی ندارد که استاد راهنما با آنها همجنس باشد یا نباشد.

۷۳ نفر (۳۶.۵ درصد) از دانشجویان ترجیح می‌دهند که فقط مراجعه حضوری به استاد راهنما داشته‌باشند؛ ۳۱ نفر (۱۵.۵ درصد) تمایل دارند که تنها به‌صورت غیرحضوری با استاد راهنما در ارتباط باشند و ۹۶ نفر (۴۸ درصد) مایل‌اند که هر دو شیوه حضوری و غیرحضوری برایشان مهیا باشد.

بالاترین میزان مراجعه به استاد راهنما با ۱۲۳ نفر (۶۱.۵ درصد) به دوره علوم پایه، مربوط است. و با جلوگیری در مقاطع، این میزان انتخاب این مقاطع

جدول ۱. چگونگی رضایت دانشجویان از عملکرد استاد راهنمای بالینی

بسیار کم تعداد (درصد)	کم تعداد (درصد)	متوسط تعداد (درصد)	زیاد تعداد (درصد)	بسیار زیاد تعداد (درصد)	چگونگی رضایت دانشجویان از عملکرد استاد راهنمای بالینی
۰	۱۳ (۶.۵)	۳۵ (۱۷.۵)	۹۵ (۴۹.۹)	۵۳ (۲۶.۵)	۱. ارزیابی وضعیت تحصیلی گذشته دانشجویان
۰	۲۱ (۱۰.۵)	۶۲ (۳۱)	۷۷ (۳۸.۵)	۴۰ (۲۰)	۲. ارزیابی وضعیت تحصیلی فعلی دانشجویان
۰	۸ (۴)	۴۵ (۲۲.۵)	۹۹ (۴۹.۵)	۴۸ (۲۴)	۳. آشنایی با دانشگاه و مقررات آموزشی
۱۱ (۵/۵)	۳۸ (۱۹)	۷۰ (۳۵)	۵۳ (۲۶/۵)	۲۸ (۱۴)	۴. کمک به دانشجویان برای پیشرفت تحصیلی
۳ (۱/۵)	۶ (۳)	۳۵ (۱۷/۵)	۹۳ (۴۶/۵)	۶۳ (۳۱/۵)	۵. ارائه راهنمایی در زمینه شغل و ادامه تحصیل
۳ (۱/۵)	۱۰ (۵)	۱۸ (۹)	۷۸ (۳۹)	۹۱ (۴۵/۵)	۶. بررسی زمینه‌های احتمالی افت تحصیلی
۳ (۱/۵)	۹ (۴/۵)	۴۷ (۲۳/۵)	۹۹ (۴۹/۵)	۴۲ (۲۱)	۷. توانایی استادان راهنما در برقراری ارتباط صمیمانه
۱۱ (۵/۵)	۲۵ (۱۲/۵)	۷۳ (۳۶/۵)	۵۲ (۲۶)	۳۹ (۱۹/۵)	۸. انگیزه و رغبت استاد راهنما به کار راهنمایی و مشاوره
۳ (۱/۵)	۱۰ (۵)	۳۵ (۱۷/۵)	۱۰۷ (۵۳/۵)	۴۵ (۲۲/۵)	۹. توجه به مسائل شخصی و فردی
۶ (۳)	۲۵ (۱۲/۵)	۷۶ (۳۸)	۴۸ (۲۴)	۴۵ (۲۲/۵)	۱۰. توجه به نیازهای دانشجویان در صورت نیاز، ارجاع به مراکز مشاوره
۷ (۳/۵)	۱۷ (۸/۵)	۴۰ (۲۰)	۹۳ (۴۶/۵)	۴۳ (۲۱/۵)	۱۱. اطلاع به خانواده دانشجویان در صورت ضرورت
۱۳ (۶/۵)	۲۰ (۱۰)	۶۳ (۳۱/۵)	۶۹ (۳۴/۵)	۳۵ (۱۷/۵)	۱۲. جدول برنامه زمانی و مکانی مشاوره با دانشجویان
۳ (۱/۵)	۳۰ (۱۵)	۶۷ (۳۳/۵)	۷۴ (۳۷)	۲۶ (۱۳)	۱۳. حضور و در دسترس بودن استاد راهنما
۰	۲۱ (۱۰/۵)	۵۲ (۲۶)	۱۰۵ (۵۲/۵)	۲۲ (۱۱)	۱۴. برگزاری برنامه مشاوره به‌صورت منظم
۲ (۱)	۳۰ (۱۵)	۶۸ (۳۴)	۵۳ (۲۶/۵)	۴۷ (۲۳/۵)	۱۵. به‌طور کلی، میزان رضایت شما از عملکرد استاد راهنمای بالینی چقدر است؟
۰	۱۳ (۶/۵)	۳۳ (۱۶)	۹۶ (۴۸)	۵۸ (۲۹)	۱۶. به‌طور کلی، میزان رضایت شما از عملکرد استاد راهنمای پایه چقدر است؟

بحث و نتیجه گیری

دانشجویان دانشگاه‌ها، طی دوران تحصیل برای موفقیت و پیشرفت و پیشگیری از مشکلات تحصیلی به مشاوره و راهنمایی نیازمندند که این امر با وجود نظام استاد راهنما، ممکن شده است.

ارزیابی فرایند استاد راهنما با توجه به نقش مهم آن در بهبودی دانش‌اندوزی، انگیزه و سلامت دانشجویان پزشکی، امری ضروری است. در این مطالعه، فرایند استاد راهنمای بالینی دانشجویان پزشکی در دانشکده پزشکی شاهد از دید دانشجویان پزشکی مقطع بالینی بررسی شد.

نتایج بررسی ما نشان دادند که بهترین روش انتخاب استاد راهنما از دید دانشجویان، انتخاب توسط خودشان (۵۸ درصد)، سپس توسط مسئولان دانشکده با نظرخواهی از دانشجو (۲۰ درصد) است. در مطالعات مشابه، نتایج نشان دادند، بیشترین درصد دانشجویان (۵۳٫۳ درصد) معتقد بودند که استاد راهنما باید براساس نظر دانشجویان سال آخر هر رشته تحصیلی انتخاب شود (۱۳). با توجه به اینکه در حال حاضر، اساتادان راهنما به طور اجباری از سوی مسئولان دانشکده تعیین می‌شوند، به نظر می‌رسد که دخیل کردن نظریات دانشجویان در این زمینه می‌تواند به برقراری هرچه بیشتر ارتباط آنان کمک کند.

در مطالعه حاضر، ارتباطی میان جنسیت دانشجویان، وضعیت تأهل، مقطع تحصیلی و محل سکونت آنان با دیدگاه آنها نسبت به عملکرد استاد راهنما وجود نداشت اما مشخص شد، دانشجویانی که دفعاتی بیشتر به استاد راهنما مراجعه داشته‌اند، سطح عملکرد را بالاتر ارزیابی کرده‌اند.

بیشترین رضایت دانشجویان، در زمینه ارزیابی وضعیت تحصیلی گذشته و حال دانشجو، آشنا کردن وی با مقررات آموزشی و دانشگاه، توجه به مسائل شخصی و فردی و بررسی زمینه‌های احتمالی افت تحصیلی بوده است.

همچنین، دانشجویان وجود جدول برنامه زمانی و مکانی مشاوره با دانشجویان و نیز برگزاری مشاورات به صورت منظم را مهم می‌دانستند. در چندین مطالعه دیده شده که دانشجویان تمایل دارند در جلسات مشوره با اساتادان راهنما شرکت کنند اما ترجیح می‌دهند که برنامه‌ریزی پیگیری جلسات دز طول ترم به عهده استاد راهنما باشد (۱۴،۵،۴).

عملکرد ضعیف اساتادان راهنما در زمینه تهیه جدول زمان‌بندی و برگزاری جلسات مشاوره و شکل دسترسی به اساتادان راهنما می‌تواند نقشی بسزا در نارضایتی دانشجویان داشته باشد. نتایج چند مطالعه نشان می‌دهند که جلسات مشاوره شخصی، مؤثر تر از جلسات مشاوره گروهی بوده، میزان مراجعه دانشجویان به اساتادان راهنما با میزان رضایت آنها نسبت مستقیم دارد که در مطالعه ما نیز، این مطلب تأیید شد (۱۷-۱۳،۱۵،۱۱،۱۶). شاید عدم برگزاری جلسات مشاوره و نداشتن جدول زمان‌بندی برای انجام مشاوره به دلیل پایین بودن آگاهی اساتادان در خصوص وظایف خود باشد.

با توجه به اینکه فرایند استاد راهنما، فرایندی آموزشی است، بنابراین، همچون سایر موارد آموزشی، وظیفه برنامه‌ریزی آن باید برعهده نظام (سیستم) باشد و نظام [آموزشی] باید تلاش کند تا دانشجو را در این زمینه فعال سازد؛ بنابراین، ارائه برنامه منظم ملاقات با دانشجو می‌تواند سبب کارایی بیشتر فرایند رضایت دانشجویان شود.

نتایج برخی پژوهش‌ها نشان می‌دهند که مشاوره در بهبودی عملکرد تحصیلی دانشجویان تأثیر داشته است اما در برخی مطالعات، دانشجویان مناسب‌ترین مرجع را برای حل مشکلات خودشان، تجربه شخصی خود می‌دانند (۱۸،۱۹).

که با توجه به درصد رضایت پایین دانشجویان شاهد، به نظرمی رسد، بررسی مجدد نیاز باشد. دانشجویان پزشکی شاهد، وجود فرایند استاد راهنما را ضروری می‌دانند ولیکن، رضایت پایین آنان از فرایندی که در حال حاضر در حال اجراست، لزوم بازنگری و ایجاد برخی تغییرها و فراهم کردن برخی امکانات را پیشنهاد می‌کند.

در زمینه ارجاع دانشجویان به مراکز مشاوره، رضایت دانشجویان در حد متوسط بود. مشاوره به دانش و مهارت‌هایی بسیار نیاز دارد. مشاور باید بداند که جلسه مشاوره را چگونه آغاز کند و به چه نحوی ادامه دهد و پایان بخشد (۱۶).

بنابراین در درجه اول، وجود مراکز مشاوره معتبر و قابل اعتماد برای دانشجویان و نیز هماهنگی مناسب زمانی و وجود افراد معتمد برای دانشجویان، اهمیتی بسزا دارد

منابع

- Hazavehei SMM, Fathi Y. A comparison of the effect of two educational methods on academic advisors' knowledge, attitude and practice in Hamadan University of Medical Sciences. *Studies in Development of Medical Education*. 2005; 1(2):85-93.
- Cowan DT, Norman L, Coopamah VP. Competence in nursing practice: A controversial concept: A focused review of literature. *Nurse Education Today*. 2005; 25(5): 355 – 362.
- Nouranipur R. Students' counseling as an essential service toward Students' growth, development and successfulness. *Counseling Research & Developments*. 2000; 2(5,6):41-56.
- Rathbun J. Helping medical students develop lifelong strategies to cope with stress. *Academic Medicine*. 1995 Nov;70(11):955-956.
- Guthrie EA, Black D, Shaw CM, Hamilton J, Creed FH, Tomenson B. Embarking upon a medical career: psychological morbidity in first year medical students. *Medical Education*. 1995;29(5):337-341.
- Safdari-Dehcheshmeh F, Delaram M, Parvin N, Kheyri S, Forouzandeh N, Kazemian A. The viewpoints of Students and Educators, in Faculty of Nursing and Midwifery of Shahrekord University of Medical Sciences, About the Effective Factors in Academic Improvement of Students, 2004. *Shahrekord University of Medical Sciences Journal*: 2007; 9(3):71-77.
- Shakournia A, Malayeri A, Jahanmardi A, Komeili Sani H. Viewpoints of the students of Jondishapour University of medical sciences about causing factors in evaluating professors. *Iranian Journal of Medical Education*. 2005;5(2):101-110.
- Jafarzadeh A, Bakhshi H, Rezayati MT, Nemati M. The viewpoints of the students of Rafsanjan University of Medical Sciences about factors influencing educational actives of instructors (2009). *Journal of Nursing and Midwifery College of Rafsanjan University of medical sciences*. 2010;3(9):31-37.
- Van Luik SJ, Smeets JG, Wolfhagen I, Perquin M L. Assessing professional behaviour and the role of academic advice at the Maastricht Medical School. *Medical Teacher*. 2000; 22(2): 168-72.
- Hazavehei MM. [The effect of an educational program based on the PRECEDE Model on the level of academic consultants' ability and students' satisfaction]. *Journal of Medical Education* 2003; 3(2): 85-9.
- Adhami A, Nohii E, Mohammad Alizadeh S, Jalili Z, Fattahi Z. Their attitude toward the counseling and educational guidance and counseling them about the duties. *Iranian Journal of Medical Education*: 2009;8(1):7-14.
- Ministry of Health and Medical Education. Supervisor professor regulation, approved in 25th session of medical science planning council. 13 March 2004 (1382/12/23).
- Haji Aghajani S, Ghorbani R, Jenabi MS, Rashidipour A, Saberian M, Malek M. Instructors Performance, selection, Duties and Responsibilities from Students Points of View in Semnan Medical University (2001-2002). *Journal of Bushehr University of Medical Sciences*. 2003; 5(Supp. 2):12-17.
- Sirous S, Sabri MR, Nematbakhsh M, Ashoorion V. The Evaluation of an Educational Tutor Scheme for Medical Students, In Medical School of Isfahan University of Medical Sciences. *Medical Science Education*. 2009;5(10):683-697.

15. Jafarzadeh A, Bakhshi H, Rezayati MT, Nemati M. The view point's of the students Rafsanjan University medical science about factors influencing educational activities of instructors. *Journal of Rafsanjan Nursing, Midwifery and premedical college*. 2009; 3(4);31-37.
16. Khodamoradi M, Mirmohammadi J, Salimi T, Araban M, Mojahed Sh, Rasae M. Determing the competency dimensions of suoervisor professor from the nersing student view point. A qualitative study. *Iranian Journal of medical education and development*. 2001; 11(4):332-344.
17. Delaram M, Sadeghi Gandomani HR. University student's satisfaction from academic conceling of the tutor of Lorestan University of medical science in secend half of school year 2007-2008. *Yafteh*. 2010; 11(4).
18. Shams B, Garakyaraghi M, Ebrahimi A, Avizgan M, Gyahchin A. The Problems of educational period and the proper reference for solving them: medical students' viewpoints inIsfahan University of Medical Sciences. *Iranian Journal of Medical Education*: 2006; (6)2: 63-9.
19. Giovazolias T, Leontopoulou S, Triliva S. Assessment of Greek University Students' Counselling Needs and Attitudes: An Exploratory Study. *International Journal of Advancement of Councelling*. 2010;32:101-116.

Daneshvar

Medicine

*Scientific-Research
Journal of Shahed
University
22nd Year, No.116
April- May, 2015*

Received: 04/03/2015

Last revised: 05/04/2015

Accepted: 11/04/2015

Satisfaction of Shahed University medical students towards clinical academic advisors performance in 2013

Poopak Izadi^{1*}, Ashraf Pirasteh², Hosein Baronian³

1. Assistant Professor - Department of Otolaryngology, School of Medicine, Shahed University, Tehran, Iran.
2. Assistant Professor - Department of Community Medicine, School of Medicine, Shahed University, Tehran, Iran.
3. General Practitioner - Shahed University, Tehran, Iran.

E-mail: izadi@shahed.ac.ir

Abstract:

Background and Objective: Advice and guidance of students during their studying period are one of the most important responsibilities of university professors. Medical students are exposed to a variety of stresses which may affect their education and health. This study was designed to determine Shahed University medical students view and satisfaction about performance of academic advisors.

Materials and Methods: This cross sectional descriptive study was performed on 200 medical students, after entrance into clinical course at Shahed University. Information was gathered via a reliable and valid researcher-made questionnaire. Statistical analyses were performed with SPSS 16 software. $P < 0.05$ was considered significant.

Results: Shahed Medical students reported that the best way for selection of academic advisor is by themselves (58%). Meanwhile, 66.5% of students preferred to be in guidance of same gender academic advisor and 48% of students preferred to interact with their academic advisors in both face to face and non-face to face methods. Satisfaction of many students for assessing the previous and current academic status of students, introducing academic and university rules, time and place programming for consultation and accessibility to academic advisors and findings educational problems were high. But overall satisfaction from academic advisors performance was medium.

Conclusion: Results of this study showed that overall satisfaction of Shahed medical students from academic advisors were medium, therefore revision and some changes in selection of advisors guidance, programming for students' consultation and suitable supervision of advisor guidance responsibilities are required.

Key words: Satisfaction, Medical students, Shahed University, Clinical academic advisors, Performance